

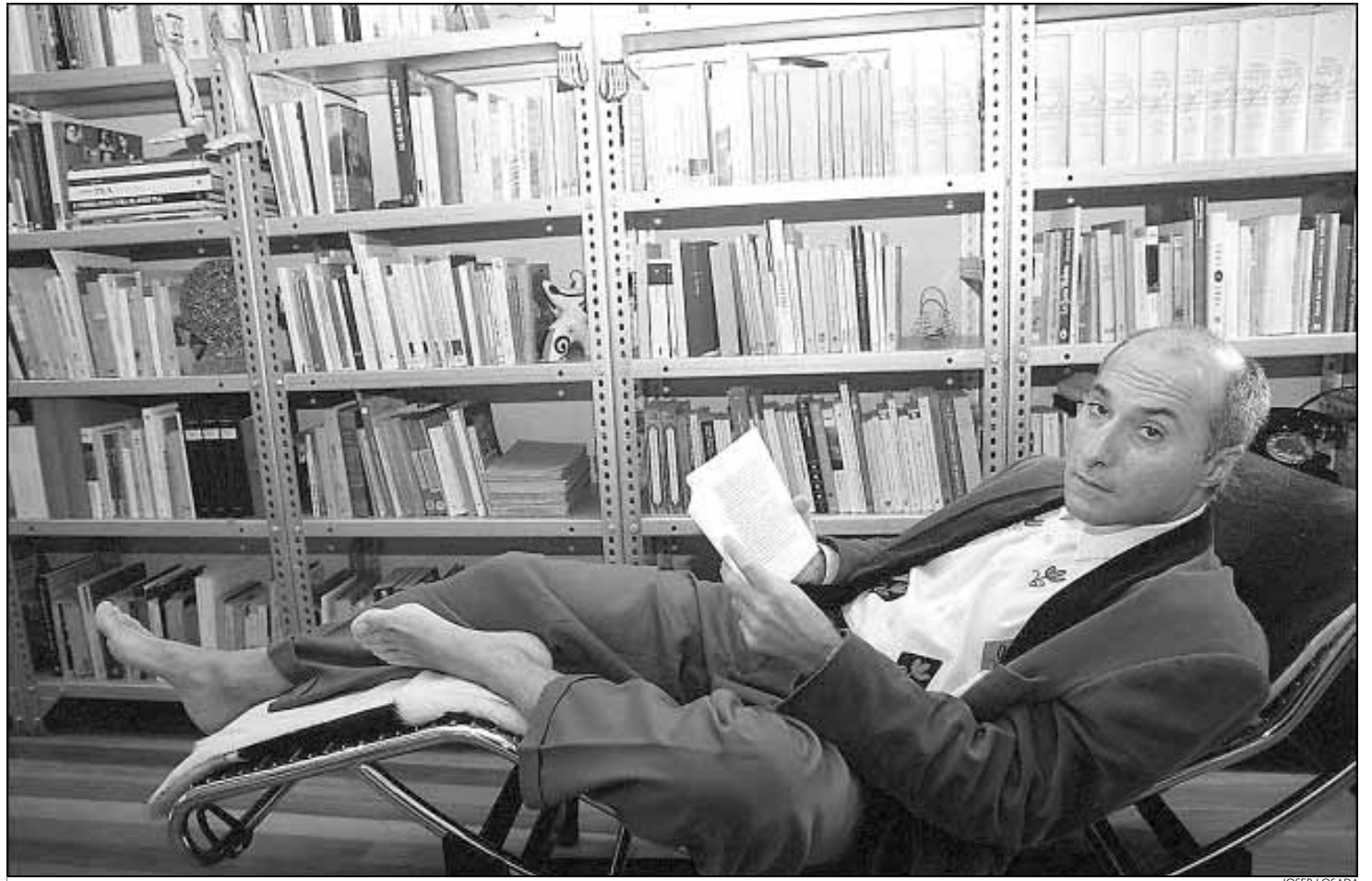
POESIA

Vicenç Altaió, *Desglossari d'un avantguardista*. Destino. Barcelona, 2000.

Darrere hi ha Ors i hi ha Foix. Guaiten entre les cortines i el poeta els convida a passar: l'endrec de la civilitat i el xiuxiueig –mai no va aprendre a cridar– del qui reclama l'atenció de la ciutat cap a l'avantguarda. Altaió els pren com a model –models oposats, models ciutadans– de l'escriptura periodística. Foix afegeix que els articles d'un diari s'han de poder llegir cent anys després amb la mateixa actualitat que en el moment present. I Fòcius afegeix que els articles pertanyen a la col·lectivitat, són la seva autobiografia. És, doncs, aquest *Desglossari d'un avantguardista*, un pessebre, sota l'ombra dels dos i sota la d'en Gimferrer també, un retrat damunt la ciutat de Barcelona i endins del batec cultural. Un neguit, el d'Altaió, que no cerca de justificar: un neguit que toca i trastoca, que torna i transtorna. Des de baix: des de la seva casa del capdavall de la Rambla i des de la seva cadira a la primera fila de la creació. Un pessebre fet, volgudament, al costat dels creadors, a la tramoia. Ells són, diu, els veritables protagonistes de la cultura.

POESIA, ART I CIÈNCIA

Vicenç Altaió ja és una peça ineludible de la vida cultural, una peça que fuig de la pàtina tardofranquista a què molts dels seus companys de generació s'han acabat per acostumar. Altaió va començar en la poesia, i se'n va allunyar. I es va acostar al món de l'art i després al de la ciència. I ara, diu ell, es troba en un moment de l'enfora. No ha deixat mai d'escriure, de traficar, però ara és el moment que ha decidit d'oferir en safata, de manera més endreçada, part de les idees que ha anat espargint en els darrers anys. Així neixen els seus darrers llibres. I ha arribat –cami-

JOSEP LOSADA

Vicenç Altaió ha presentat el cinquè volum del seu ideari, en què recull articles de premsa que ha publicat

En l'excepció

EDUARD ESCOFFET

na enllà– a entrar aquestes incomoditats que tan bé maneja en editorials d'ampla superfície. El moment present no és, per això, un moment de recolliment, de reflexió. És una mutació, una altra mutació.

Desglossari d'un avantguardista recull textos de dietari que han anat apareixent en un mitjà de comunicació de la ciutat –*El Mundo*– en els darrers anys amb voluntat unificadora: la Barcelona del tombant de segle. Un cinquè volum del seu tràfic d'idees que s'obre amb una il·lustració de Zush –aquell que sempre ha estat endavant– i una foto de Hannah Collins: les mans del qui parla al llibre. I

clou el lector el llibre amb una altra foto de Hannah Collins: Altaió es menja un pa de sucre. Ha aconseguit, com en *La Dificultat* –el seu anterior lliurament d'idees–, un llibre d'artista: una veu que es fa veure i escoltar i que no confon les paraules amb un cop de vent. Altaió teixeix a tots els nivells –estètic, ètic– un discurs unívoc: una aposta per la cultura radical. I és d'aquells que no ha oblidat que tot avança gràcies a les tensions dels extrems.

PRECISIÓ LÍRICA

I ens ha tornat a cridar la prosa d'Altaió, un prosa de frement precisió lírica, una prosa que

beu de l'adjectiu de Pla i de la vetlla de Foix. Una prosa que s'eixampla i transita, diu J.J. Navarro Arisa, per la crònica periodística, la narrativa i la poesia. Els títols, fins i tot, ja dibuixen el plànol amb definició. I la veu verbal és prou clara. Altaió no amaga un compromís esbiaixat. Censura el present vergonyant –siguin els lectors anònims que no existeixen sigui el blanc sobre blanc del poderós MACBA– i el present s'estén cap aquell futur dels cent anys a què feia referència Foix. Com l'alfabet de Zush que apareix al llibre: la tradició, la cinta recta que ens transporta, i el tall personal, l'excepció.

Perquè Altaió, amb aquest llibre i amb el seu ideari, és en l'excepció. És en tant que transforma, que escriu. No és excepció ni és en l'excepcionalitat. Es troba en aquell tumult rabent de creació, sense edat. Punxant, però sense sang entre les mans. I hauria de ser, aquest *Desglossari d'un avantguardista*, un llibre de capçalera de molts polítics, politòlegs i analistes. De tots. Perquè si alguna cosa aconsegueix Altaió és demostrar l'absurd de moltes mans que es mouen sense dir res. I no cal llegir el llibre com un elenc d'anècdotes –els desencerts dels museus, les veus que escolta a la ciutat, les troballes del dia a dia–, sinó com una visió de conjunt d'autèntica solidesa. I més encara: no cal obrir-lo, el llibre: s'obre i parla i flueix sense descans. És una sort que algú ens recordi que vivim en el present, en l'hiperpresent, i que faci via i miri a banda i banda del camí.

NARRATIVA

Patrick O'Brian, *Capità de navili*. Traducció de Miosa Pla. Columna - Edhasa. Barcelona, 2000.

Patrick O'Brian s'ha fet relativament famós amb el conreu literari d'aventures marítimes. D'entre les seves nombroses novel·les destaca la sèrie protagonitzada per Stephen Maturin i Jack Aubrey. Publicada com una novel·la històrica, *Capità de navili* és una mostra de les habilitats i les mancances narratives d'O'Brian.

La novel·la, tot i estar situada a principis del segle XIX i desenvolupar-se en el context d'una època, no és, al nostre criteri, una novel·la històrica pròpiament dita. Aquest fet,

Romàntiques batalles navals

JOAN AGUT

en ell mateix, no afegeix ni treu valor a l'obra i solament el mencionem per situar el llibre en el seu context. *Capità de navili* és, ni més ni menys, una novel·la d'aventures.

El capità Aubrey és un oficial de la marina de guerra de sa graciosa majestat el rei d'Anglaterra, perseguit pels deutes, que malda per obtenir un ascens i poder governar una nau a l'altura de la seva belicosa i heroica personalitat. Stephen Maturin, company inseparable del capità, és un metge cirurgià i espia, català d'origen encara que es faci passar per irlandès. Retornats a Anglaterra, sense vaixell on embarcar-se,

els amics freqüenten una família on destaquen les cosines Sophia i Diana, candorosa l'una i desimbolta l'altra, posseïdores totes dues d'una gran bellesa. L'amor dels dos homes, que oscil·larà entre l'una i l'altra, farà de contrast al nervi de la història: les batalles navals contra la flota francesa de Napoleó. Serà en aquest darrer aspecte on l'autor destacarà com a narrador. La seva habilitat per situar el lector enmig del fragor de la batalla és inqüestionable, precís i directe, mantenint sempre un to vivaç i efectiu, que captiva i emociona. En canvi, quan l'autor intenta descriure

la psicologia femenina o l'ambient de l'alta burgesia anglesa de províncies, tan ben retratada per Jane Austen al segle passat, els seus recursos literaris són molt escassos. Passa una cosa semblant quan l'autor pretén explicar les activitats d'espionatge del doctor Maturin en una Catalunya proindependentista, de decorat d'*Els Pastorets*. En aquest aspecte el llibre revela que Patrick O'Brian no va esmerçar gaires hores a documentar-se ni geogràficament ni històricament i, en un punt tant sensible com aquest per als lectors d'aquí, no cal dir que decepciona molt.

Vista en conjunt, havent aclarit que la novel·la no té res d'històrica, cal convenir que *Capità de navili* és una obra d'entreteniment, sense gaire valor literari, fora dels aspectes concrets de les batalles i de la navegació a vela, que són descrits amb una precisió didàctica. Es tracta de la clàssica i típica novel·la d'aventures, protagonitzada per dos herois sense fissures, un capità valent i romàntic, que ha tingut la sort d'esquena, i un metge estrofolari, savi distret, magnífic cirurgià, naturalista eminent i, per postres, espia nacionalista català que odia Espanya. I, sobretot, batalles amb espasa, pistola, mosquetó, canons i carronades. Amb una mica de sang però no gaire, la justa per a mantenir l'ai al cor del lector però sense ferir-lo en la seva sensibilitat. I com a cloenda la victòria militar i l'amor.